

دیساحہ امی بر زبان پہلوی

پروڈس اکتس شروو

مترجم: اسیرمانی

جلد اول

انتشارات میکخرو

۱۳۹۲

سرشناسه: شروو، پرودس او، ۱۹۴۴ - م. / Skjærvø, Prods O.
 عنوان و نام پدیدآور: دیباچه‌ای بر زبان پهلوی / پرودز اکتر شروو؛
 برگردان امیر زمانی. / مشخصات نشر: تهران: نیک خرد، ۱۳۹۲ /
 مشخصات ظاهری: ۲ ج. شابک: دوره: 978-964-810-33-1-1 ؛
 ۱۸۰۰۰ ریال: ج. ۱: 978-964-810-33-8 وضعیت فهرست
 نویسی: فیپا / یادداشت: عنوان اصلی: Introduction to pahlavi
 موضوع: زبان پهلوی شناسه افزوده: زمانی، امیر، ۱۳۶۰ - مترجم
 رده بندی کنگره: ۱۸۹۳DSR / ش ۹۵۴ ۱۳۹۲ رده بندی دیویی:
 ۰۶۴۴ / شماره ک

نام کتاب: دیباچه ای بر زبان پهلوی

نویسنده: پرودز اکتر شروو

مترجم: امیر زمانی

صفحه آرا: محمد رضا منصوری

ناظر چاپ: سید اسدالله علوی

چاپ اول: ۱۳۹۲

شابک: ۸۱۰۱-۹۶۴-۹۷۸-۳۳-۸

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

مرکز پخش: ۰۹۱۲۳۸۸۳۰۴۹ - ۳۳۳۱۲۰۷۱

فهرست مطالب

۱۳	 دیباچه مترجم
۱۷	 Preface to the Persian translation
۱۹	 دیباچه نویسنده بر چاپ فارسی
ایرانیان زبان ها و ادبیاتشان	
۲۱	 ایرانیان
۲۲	 زبان های ایرانی باستان و میانه
۲۳	 فارسی میانه، پهلوی
۲۴	 متون پهلوی

درس یک

۲۷	 توضیحات مقدماتی برای مطالعه ی زبان پهلوی
۲۸	 دستگاه صوتی
۲۹	 خط پهلوی
۳۴	 املا ۱
۳۵	 حرف نویسی و آوانویسی
۳۵	 دستور ۱
۳۵	 جمله
۳۶	 ترتیب واژه ها
۳۶	 توضیح درباره ی اصطلاحات

۳۷	اسم
۳۸	ضمایر شخصی
۳۸	"بودن" و "هستن"
۳۹	منفی کردن
۳۹	سوالی
۳۹	جملات ۱
۴۱	تمرین ۱
۴۳	واژه نامه جمله ها و تمرین ها ۱

درس دو

۴۷	املا ۲
۴۷	علامت زائد
۵۰	دستور ۲
۵۰	کاربرد <i>-ēw</i> "یک" برای مشخص کردن
۵۱	مفرد و جمع
۵۲	پایانه جمع <i>-ān</i> با اسامی جمعی که تابع حروف اضافه هستند
۵۲	صفت / قید "was" خیلی، بسیار
۵۲	مالکیت ۱
۵۳	"بودن" و "نبودن"
۵۳	"داشتن"
۵۴	جملات ۲
۵۵	تمرین ۲
۵۷	واژه نامه واژگان درون جمله ها و تمرین ها ۲

درس سه

۶۱	املا ۳
۶۱	حرف <d/g/y>

۶۱	y آغازین
۶۱	d و g آغازین
۶۲	<d/g> بعد از n
۶۲	<d/g> بعد از z
۶۲	<g> بعد از r
۶۳	<y> به جای <z>
۶۴	علامت های املایی
۶۵	هزوارش ۱
۶۷	"بودن"
۶۸	دستور ۳
۶۸	صفت
۷۰	مالکیت ۲
۷۱	جملات ۳
۷۳	تمرین ۳
۷۵	واژه نامه واژگان درون جمله ها و تمرین ها ۳

درس چهار

۷۷	املا ۴
۷۷	حرف <n/w/r>
۷۸	ارزش حروف در هزوارش ها
۷۹	هزوارش ۲
۸۰	دستور ۴
۸۰	مالکیت ۳
۸۲	ضمایر شخصی
۸۳	نمونه ها با -u
۸۴	"بودن" و "داشتن" ۲
۸۵	فعل. سوم شخص مفرد و جمع حال ساده و امر

- ۸۵ حال ساده اخباری سوم شخص مفرد و جمع
- ۸۷ حالت امر دوم شخص مفرد و جمع
- ۸۸ منفی کردن
- ۸۸ نقل قول (مستقیم و غیر مستقیم)
- ۸۹ دو اصطلاح تخصصی: *paydāg* و *dēn*
- ۹۰ متن ۴
- ۹۱ تمرین ۲
- ۹۵ واژه نامه واژه‌های درون متن ها و تمرین ها ۴

درس پنج

- ۹۹ املا ۵
- ۹۹ ترکیبات با <h, > و <'>
- ۱۰۱ توالی <hw> و <-hw> = <hw>, <-x>
- ۱۰۲ <w> تاریخی
- ۱۰۳ پس واکه ایی <g, d, y>
- ۱۰۳ <d/g> با املا
- ۱۰۴ <-yā> با املا <-yā> = <-yā>, <-yā>
- ۱۰۴ <-yā> با املا <-yā> = <-yā>
- ۱۰۴ <-yē> با املا <-d>
- ۱۰۵ <-yā>, <-dw> با املا
- ۱۰۵ <-gw> با املا
- ۱۰۵ املا <-yā>, <-yā> به عنوان <-y(-)>
- ۱۰۶ املا <-yā>, <-yā>, <-yā>, <-yā>, <-yā>
- ۱۰۸ املا نا متعارف <'> به عنوان <yā>
- ۱۰۸ دومینو
- ۱۰۹ دستور ۵
- ۱۰۹ ضمائر موصولی

۱۱۰	"چه کسی"
۱۱۰	فعل . ماده حال و گذشته ۱
۱۱۲	هزوارش ۳. فعل ۱
۱۱۳	مختوم به <WN>
۱۱۳	مختوم به <YTN (-YTNW)>
۱۱۴	شروع با <Y> مختوم به <WN>
۱۱۴	شروع با <H> مختوم به <WN>
۱۱۴	شروع با <Y> مختوم به <N> یا <YTN>
۱۱۴	مختوم به <EN> (یا <E>)
۱۱۵	پایانه های حال وامری در هزوارش ها
۱۱۵	ماده های گذشته ی هزوارش ها
۱۱۶	زمان گذشته
۱۱۷	جملات ۵
۱۱۸	متن ۵- برگرفته از ارداویرازنامه
۱۱۹	تمرین ۵
۱۲۲	مطالعه بیشتر ۵.۱: از زند بهمن یسن
۱۲۳	واژه نامه واژگان درون تن ها و تمرین ها ۵

درس شش

۱۲۷	املا ۶
۱۲۷	<pt> آغازین = pay- , <p't> = pāy-
۱۲۸	<pt> آغازین = pahi-
۱۲۸	-h- به صورت <-t> هجی می شود
۱۲۸	<y> آغازین = j̃
۱۲۹	 میانی
۱۲۹	<-mb> پایانی
۱۳۰	-w- به صورت <-wb> هجی می شود

۱۳۰	W- به صورت <-wy> به جای <-wb> هجی می شود
۱۳۰	W- به صورت <-wp> هجی می شود
۱۳۱	W- به صورت <p> هجی می شود
۱۳۱	y- به صورت <-yyb> هجی می شود
۱۳۱	دستور ۶
۱۳۱	فعل. ماده های حال و گذشته ۲
۱۳۲	ماده گذشته مختوم به یک صامت
۱۳۲	ماده گذشته مختوم به دو صامت
۱۳۳	هزوارش ها ۴، افعال ۲
۱۳۳	مختوم به <-WN>
۱۳۴	شروع با <M> مختوم به <-WN>
۱۳۴	مختوم به <-YTN (-YTN)>
۱۳۴	شروع با <Y> مختوم به <-WN>
۱۳۵	هزوارش. قید
۱۳۶	اسم و قید به عنوان حرف اضافه مقدم و حرف اضافه موخر
۱۳۶	pas و pēš
۱۳۷	نمونه های دیگر
۱۳۸	جملات ۶
۱۳۹	متن ۶
۱۳۹	متن ۶.۱
۱۴۰	متن ۶.۲
۱۴۱	تمرین ۶
۱۴۴	مطالعه بیشتر ۶
۱۴۴	مطالعه بیشتر ۶.۱
۱۴۴	مطالعه بیشتر ۶.۲
۱۴۵	واژه نامه واژگان درون متن ها و تمرین ها ۶

درس هفت

۱۴۹	 املای پی واژها بعد از -ā
۱۴۹	 املای پی واژ iz-
۱۵۰	 هزوارش اسم
۱۵۱	 ساختار واژه ۱
۱۵۱	 پیشوند و پسوند ۱
۱۵۱	 -īh
۱۵۲	 -išn
۱۵۳	 -išnīh
۱۵۳	 دستور ۷
۱۵۳	 قیاس با čiyōn
۱۵۵	 هزوارش ۵. فعل ۳
۱۵۵	 مختوم به <WN>
۱۵۵	 شروع با <Y> مختوم به <WN>
۱۵۶	 مختوم به <EN>
۱۵۶	 شروع با <H> مختوم به <N> یا <WN>
۱۵۷	 فعل: حال ساده اخباری و امری
۱۵۷	 حال ساده اخباری
۱۵۹	 حالت امر
۱۶۱	 موارد استفاده حال ساده و امر
۱۶۱	 حال ساده اخباری
۱۶۱	 حالت امر
۱۶۲	 تطابق فعل و فاعل
۱۶۳	 اسم جمع
۱۶۴	 ادات فعلی
۱۶۴	 منفی کردن
۱۶۵	 ادات hamē

۱۶۵	 " hamē ka " تا هنگامی که "
۱۶۵	 اداتِ bē
۱۶۶	 اداتِ ē
۱۶۱	 جملات ۷
۱۷۰	 متن ۷
۱۷۰	 متن ۱۷.۱: بددهش
۱۷۰	 متن ۷.۲
۱۷۲	 تمرین ها ۷
۱۷۶	 مطالعه بیشتر ۷
۱۷۶	 مطالعه بیشتر ۷.۱
۱۷۶	 مطالعه بیشتر ۷.۲
۱۷۷	 مطالعه بیشتر ۷.۳
۱۷۹	 واژه نامه واژگان درون متن ها و تمرین ها ۷
۱۸۵	 کتاب شناسی
پیوست	
۱۹۳	 تاریخچه زبان فارسی در شرق (آسیای مرکزی)
۲۰۵	 کتاب شناسی

دیباجه مترجم

"دیباجه ای بر زبان پهلوی" کتابی است که وقتی از وجود آن با خبر شدم به راستی شگفت زده شدم چرا که همیشه فقدان چنین کتابی در جامعه دانشجویان و استادان زبان های باستانی احساس می شد. به ویژه اینکه این کتاب توسط یکی از بزرگترین ایران شناسان در قید حیات نوشته شده است که بهره گیری از دانش ایشان برای همه غنیمتی است. ایشان با وجود دانش گسترده ای که در زمینه ایران باستان دارند بسیار فروتن بوده و کتاب خود را با تمام جزییاتی که دارد هنوز نیازمند نمونه های بسیاری از ادبیات گسترده ی پهلوی می داند و به اسمی قناعت نمی کند.

به راستی وجود چنین ایران شناسان واقعی در دنیا برای فرهنگ ایران زمین موهبتی است و ما نیز بسیار قدر دان ! هرگاه صحبت از ایران شناسان واقعی و قدردانی می شود باید یادی از زنده یادان دکتر مهرداد بهار و دکتر احمد تفضلی کرد که هر ایران دوستی که دره ایی از فرهنگ باستانی ایران بداند باید قدر دان کوشش های این دو پژوهشگر و صاحب نظر باشد.

پروفسور شیرو استاد ایران شناس در بخش زبان ها و تمدن خاور نزدیک دانشگاه هاروارد می باشد. او متولد ۱۹۴۴ در نروژ است و مدرک فوق لیسانس خود را از دانشگاه کپنهاگ در سال ۱۹۷۴ گرفته است و موضوع پایان نامه ایشان "بررسی نظام فعلی در فارسی باستان و فارسی میانه غربی" می باشد. ایشان دکترای خود را از دانشگاه آسلو در سال ۱۹۸۱ گرفته و برای پایان نامه بر روی کتیبه پایکولی کار کرده اند. ایشان از سال ۱۹۸۵ تا ۱۹۹۱ به عنوان

ویراستار در دانشنامه ایرانیکا مشغول به فعالیت بوده و از سال ۱۹۹۱ در دانشگاه هاروارد مشغول به تدریس بوده اند.

چند سال پیش پس از مطالعه چندین کتاب و مقاله ی ایشان از طریق دنیای مجازی با ایشان آشنا شدم و ایشان همیشه پاسخگوی پرسش های من بودند و بدون نظر تنگی رایج، در حالی که رزومه ایشان گویای پر کاری و مشغله فراوان است، مقالاتی که مورد نیاز اینجانب بود را اسکن کرده برایم می فرستادند. به یاد برخی از استادان ؟ می افتم که هر گاه از ایشان کتابی می خواستیم جوابشان "نه" بود.

هنگامی که اجازه ترجمه کتاب ایشان را گرفتم متن کتاب را برایم فرستادند، کتابی که هنوز پایان نیافته، و قرار شد که در دوجلد (یا بیشتر) به چاپ برسد. پس از پایان ترجمه متن را مشاهده کردند و مقدمه ای بر چاپ فارسی آن نوشتند که از ایشان بسیار سپاسگزارم.

در روند چاپ این کتاب بودند کسانی که با کم لطفی نویسنده ی این کتاب را به بی دانشی متهم کردند و خواستند که این کتاب چاپ نشود که در واقع کاری غیر دانشگاهی بود. در نهایت به کوشش خانم منصوری مدیر مسئول انتشارات نیک خرد این کار به انجام رسید و از ایشان نیز سپاسگزارم. به امید اینکه جلد دوم هر چه زودتر آماده بشود.

در طول ترجمه این کتاب از راهنمایی استادان گرانقدری بهره بردم که کمترین کار این است که نام آن ها را برده و قدردان محبت های آن ها باشم.

پروفسور W.Malandra استاد بازنشسته دانشگاه Minnesota، پروفسور M.C. De Vaan از دانشگاه Leiden هلند

پروفسور Celine Redard از Collège de France، پروفسور Almut Hinze از دانشگاه لندن، دکتر راستین مهری از دانشگاه لندن، پروفسور شاول شاکد و دوست گرامی آقای Zeke Kassock از دانشگاه واشینگتن.

در پیوست کتاب مقاله ای از پروفسور نلسون فرای را که در زمستان سال ۹۱ ترجمه آن را به اتمام رساندم قرار داده ام که اطلاعات ارزشمندی درباره تاریخچه زبان فارسی و همچنین جایگاه زبان پهلوی در تاریخ این سرزمین در اختیار خوانندگان قرار می دهد.

لازم به ذکر است مترجم هیچ گونه ادعایی ندارد که این ترجمه خالی از اشکال است و هرگونه ایراد و اشکالی متوجه مترجم می باشد. از خوانندگان عزیز خواهشمندم که نظرها و انتقادهای خود را از طریق این آدرس الکترونیکی به مترجم اطلاع بدهند:

در این گفتار جا دارد از زحمات مادر و دو برادر عزیزم فرشید و فرید زمانی تشکر کنم که اگر همراهی و حمایت آنان نبود هیچ گاه این کتاب به ثمر نمی رسید و همچنین یاد و خاطره پدر عزیزم را گرامی می دارم و غم از دست دادن او تا همیشه با من خواهد بود.

به یاد روزهایی که برایم شاهنامه می خواند.

دریایی از سپاس و حق شناسی تقدیم به خاک پای آنان.

از استاد گرامی آقای دکتر بهزاد معینی سام که در طول دوران تحصیل بسیار از او آموختم نیز در اینجا سپاسگزاری می کنم.

همچنین از سرکار خانم ویدا ضیعی که در بخش رایانه بسیار مرا یاری کردند و زحمت صفحه آرایی این کار را نیز به عهده داشتند بسیار سپاسگزارم.

امیر زمانی

خرداد ۹۲

اراک